

ምዕራፍ ስምንት

ራስን መቻል

የምዕራፉ ዓላማዎች፡ ይህንን ምዕራፍ ተምረህ/ ተምረሽ ስታጠናቅቁ/ ስታጠናቅቅ፤

- የጥገኝነትን አስከሬ ገጽታ ትገነዘባለህ/ ትገነዘቢያለሽ
- የራስን ችሎታ የማወቅን ጠቀሜታ ትረዳለህ/ ትረጃለሽ፤
- ሰላቀ የሥራ ወጤት ክብር መስጠት እና ክሌሎች መማር በራስ ስሙተማመን ያለውን ጠቀሜታ ትገነዘባለህ/ትገነዘቢያለሽ

8.1 ራስን የመቻል ባህልን ማዳበር

8.1.1 ጥገኝነትን ማስወገድ

ምዕል 8.1 የምጽዋት ጥገኛ

ምዕል 8.2 ራስን የመቻል ተገባር

- ከሁለቱ ሥዕሎች ራስን የመቻል ጥረት የታየው በየትኛው ስዕል ላይ ነው?
- ጥገኝነት እንዴት ይወገዳል?

ሳይቃጠል በቅጠል፤

ወ/ሮ ሀዋ እና አቶ ሱለይማን ሳሎን ውስጥ ቁጭ ብለው ሻይ እየጠጡ ዜና በማዳመጥ ላይ ነበሩ። አቶ ሱለይማን የሚያውቁት ሰው ድንገት በቴሌቪዥኑ ውስጥ ታየ፤

“ሀዋ ይህ ሰው ፈለቀ ይባላል። አብሮ አደጌ ነው” አሉ። ወዲያውም ዜና አንባቢዎ፤

“አቶ ፈለቀ የመኖሪያ ቤት መሥሪያ ቦታ በሕገ ወጥ መንገድ ለማግኘት ጉቦ ሲሰጥ እጅ ከፍንጅ ተይዟል። በዚህ ምክንያት ዛሬ በዋለው ችሎት የእስራትና የገንዘብ ቅጣት ተበይኖበ ታል” በማለት ተናገረች። አቶ ሱለይማን በሰው መት ዜና ደነገጡ። ቀጥለውም፤

“አይ ትምህርት ቤት ሳለንም እንድናስከርጀው ፓስቲ፣ ከረሜላ፣ ደብተርና እርሳስ ያመጣልን ነበር” አሉ።

“አይ ለካስ ሳይቃጠል በቅጠል” “የሚባለው ለዚህ ነው”አሉ - ወ/ሮ ሀዋ።

“እሱስ እውነትሽን ነው። ግን እኛም ጓደኞቹ ብንሆን ከምናስከርጀው ይልቅ ተው ራስህን ቻል ይህ ጥገኝነት ይቅርብህ ልንለው ይገባ ነበር” አሉ - ትክዝ ብለው።

በዚህ ጊዜ ወ/ሮ ሀዋ ብስጭት አሉና “እናንተስ ብትሆኑ የትምህርት ቤቱን ደንብ ጥሳችሁ ፓስቲና ከረሜላ፣ ስክሪፕቶና ደብተር እየተቀበሉ ላችሁ አይደል ታስከርጁት የነበር። ታዲያ እናንተም እኮ በሕገ ወጥ መንገድ ጥቅም አግኝታችኋል። ጉቦ በልታችኋል። ስለዚህ እናንተም የኢኮኖሚ ጥገኛ ናችሁ” አሏቸው።

መልመጃ 1

ከላይ የቀረበውን ታሪክ በጥምና አንብቡና የሚከተሉትን ጥያቄዎች ሥሩ።

1. ወ/ር ሀዋ "ሳይቃጠል በቅጠል" ያሉትን ምሳሌዎዎ አነጋገር ከታሪኩ በተገነዘባችሁት መሠረት ግለጹ?
2. አቶ ሱስይማን እና አቶ ፈቆ በልጅነታቸው በትምህርት ቤት የፈጸሙት ዓይነት እጠያቂ ተግባር ዛሬም እናንተን ቢያጋጥማችሁ ምን ታደርጋላችሁ?

የቡድን ሥራ፣

ተማሪዎች በሦስት ቡድን ተቧደሩ። ከዚያም በየቡድናችሁ እንድታከናውኑት ቀጥሎ የተሰጡ ጧችሁን ተግባራት ያዙ። በመቀጠልም በመምህራችሁ አማካይነት በአቅራቢያችሁ ወደሚገኝ የማህበራዊ ጉዳይ መ/ቤት ሂዱ። እዚያም ለባለሙያዎች ቃለመጠይቅ አድርጉ። በዚህ መንገድ ያሰባሰባችሁትን ሀሳብ ክፍል ውስጥ እያቀረባችሁ ተወያዩበት።

ቡድን አንድ:- የማህበራዊና የኢኮኖሚ ጥገኝነት የሚገለጸባቸውን ባህሪያት በዝርዝር ጽፎ ያቅርቡ።

ቡድን ሁለት:- ይህ መጥፎ ባህሪ ያለባቸው ሰዎች በሕብረተሰቡ ላይ የሚያደርሱትን ጉዳት በዝርዝር ጽፎ ያቅርቡ።

ቡድን ሦስት:- ይህ መጥፎ ባህሪ ያለባቸው ሰዎች የሚያጋጥማቸውን ችግር እና ጉዳት በዝርዝር ጽፎ ያቅርቡ።

ጥገኝነት በየትኛውም የእድሜ ደረጃ ላይ ያለ ሰው በአቅሙ መሥራት የሚችለውንና ለራሱ የሚያስፈልጉ ነገሮችን በሌሎች እንዲሰሩለት መፈለግ ነው። በተለይም የወደፊት ማንነታችን የሚቀረፀው ከህጻንነታችን ጊዜ ጀምሮ ስለሆነ በቤታችን እና በትምህርት ቤታችን ውስጥ የምናሳልፈውን ጊዜ በጥንቃቄ መጠቀም ይኖ

ርብናል። በልጅነታችን በአቅማችን መሥራት የምንችለውን ሳንሠራ ከቀረን ስናድግም ይኼው ባህሪያችን አብሮን ያድግና ለከፋ ውድቀት ይዳርገናል።

ስለዚህ ጥገኝነት በራሳችን ተማምነን ራሳችንን እንዳንመራ እንቅፋት ስለሚሆንብን በአቅማችን መሥራት የምንችለውን ለመሥራት ጥረት በማድረግ ልናስወግደው ይገባል።

መልመጃ 2

የሚከተለውን ጥያቄ ሥሩ።

በቤት እና በትምህርት ቤት በአቅማችን ልናከናውናቸው የምንችላቸው ሥራዎች ምንድን ናቸው? እነዚህን ሥራዎች ባስመሥራት ጥገኝነት እንዴት ይገለጻል?

8.1.2. ጥገኝነትና የኮንትሮባንድ ገገድ

ምዕል 8. 3. ገዋ አጸያፊ ተግባር ሲሆን፣ ኮንትራባንዲስቶችም ከሕግ አያመልጡም

- ስለ ኮንትሮባንድ ከሥዕሉ የተገነዘባችሁትን ግለጹ።

ፋይዳ ቢስ፤

ጨቡዴ ኮንትሮባንድ ነጋዴ መሆኑን የሰፈሩ ሰው ሁሉ ያውቃሉ። የሚሸጣቸው እቃዎች ሁሉ ሕግንና ደንብን ጥሰው ስለሚገቡ ቀረጥና ታክስ አይከፍሉባቸውም። ንግድ ፈቃድ አውጥቶ በሕግ መሠረት ስለማይነግድ ግብር አይከፍሉም።

ከዚህም ባሻገር ደግሞ የሚሸጣቸው ዕቃዎች ወደ አገር ሲገቡ ጥራታቸው በተቆጣጣሪ ባለሥልጣን በኩል ስለማይመረመሩ ጥራታቸው ዝቅተኛ ነው። ሆኖም የሰፈሩ ሰዎች ስለ ኮንትሮባንድ ጎጂነት ያላቸው ግንዛቤ አነስተኛ ስለሆነ እቃዎችን በቅናሽ ዋጋ ለመግዛት ወደ ጨቡዴ ሱቅ ይሄዳሉ።

ጨቡዴ በዚህ ሁኔታ እያጭበረበረ ሲኖር ጎረቤቱ የሆነ ቢያልፈው የተባለ ሰው ይከታተለው ነበር። ቢያልፈው ሀገራችን ድህ እና ኋላቀር መሆኗ የሚያሳስበው ሰው ነበር። ስለዚህ ሕገወጥ ሥራዎችን ሁሉ ይጠላል፤ ያጋልጣል። ጨቡዴንም አጋልጦ ሕግ ፊት ለማቅረብ ስላሰበ ብዙ ጊዜ ዕቃ የሚገዛ እየመሰለ ወደ ሱቅ በመሄድ ይሰልላል።

አንድ ቀን ጨቡዴ በስልክ ሲያወራ በጭነት መኪና የተጫኑ ኮንትሮባንድ እቃዎች ወደ ሀገር ውስጥ በመግባት ላይ መሆናቸውን ሰማ። ወዲያው ለፖሊስ ጥቆማ ሰጠ። ዕቃዎቹም በፖሊስ ክትትል ተያዙ። ቤቱ ሲፈተሽም በጣም ብዙ ገንዘብ የሚያወጡ የኮንትሮባንድ እቃዎች ስለተገኙ ተወረሱ። ብዙ ዓመት ያጠራቀመውን ገንዘብ ሁሉ በአንድ ጊዜ አጣ። ከዚህም በላይ የሰባት ዓመት እስራት ተፈረደበት እና ወደ ማረሚያ ቤት ገባ።

አቶ ቢያልፈው ኮንትሮባንድን ለመከላከል በአደረገው ጥረት የዜግነት ግዴታውን ከመወጣቱ በተጨማሪ በሕግ ላይ የተደነገገው የጠቋሚ አበል ተከፈለውና ብዙ ገንዘብ ማግኘት ቻለ።

መልመጃ 3

በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ከጨቡዴ ታሪክ ምን ተማራችሁ?
2. የኮንትሮባንድ ንግድ ስምን ፋይዳ ቢስ ነው ተባለ?
3. ከላይ የቀረበውን ታሪክ መሠረት በማድረግ በክፍላችሁ ውስጥ ድራማ ስዘጋጁ እና ሰጥ። በመጨረሻም በጋራ ተወያዩ።

ኮንትሮባንድ የአንድን ሀገር እድገትና መረጋጋት የሚያቃውስ ወንጀል ነው። ይህ የወንጀል ተግባር የመንግሥትን ኢኮኖሚያዊ አቅም በማዳከም ልማትን የማደናቀፍ ከፍተኛ የሆነ አሉታዊ ተፅዕኖ አለው። ዕቃዎችን በድብቅ ድንበር አዘልሎ በማስወጣት እና በማስገባት ሀገራችን ከወጪ እና ከገቢ ዕቃዎች ልታገኘው የሚገባትን ገቢ ያሳጣል።

ኮንትሮባንድ ንግድ የገበያ መዋገቅን በማስከተል ሕጋዊ ነጋዴዎችን ለውድቀት ይዳርጋል። በኮንትሮባንድ ንግድ የጦር መሣሪያዎች ድንበር ጥሰው በድብቅ ወደ ሀገር ውስጥ ይገባሉ። ከዚያም በሕግ ተመዘግቦ ባልተሰጣቸው ግለሰቦች ይዞታ ስር በመሆን ለሽብርና ለዝርፊያ አገልግሎት ይውላሉ።

በሽብር ተግባርም ሕዝቡ በተረጋጋ መንፈስ በሰላም ሠርቶ እንዳይኖር ይሆናል። ሕይወቱ ለሰቀቀን፣ ለሰጋት እና ለአደጋ ይጋለጣል። ከዚህም ባሻገር ሽብርተኝነት በጤናና ማህበራዊ ሕይወት ላይም በርካታ ችግሮችን ያደርሳል።

መልመጃ 4

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ኮንትሮባንድ በምን ምክንያት ለሀገር ሠላም፣ ማህበራዊ ሕይወት እና ሰጤና ጉጂ ተባለ?
2. እናንተስ በኮንትሮባንድ ንግድ ላይ የተሰማሩ ሰዎች ቢያጋጥማችሁ ምን ታደርጋላችሁ?

8.2 ሰላቀ የሥራ ወጤት ክብር መስጠት

ምዕል 8.4 በላቀ የሥራ ወጤት ተሸላሚ ጀግኖች

በሥዕሉ ላይ ያሉትን ሰዎች ተመልከቱ እና ሌሎችን በተለያየ ሙያ ሽልማት ካገኙት መካከል የምታውቋቸውን ሰዎች ስም እየጠራችሁ ግለጹ።

ከወ/ሮ ሐዋ ጋር የተደረገ ቃስ ምልሰስ፤

ወ/ሮ ሐዋ በአፋር ክልል በአሚባራ ወረዳ ነዋሪ የሆኑ የሁለት ልጆች እናት ሲሆኑ፤ በቀበሌ ደረጃ ያደራጁት ማሕበር ሊቀመንበር ናቸው። የላቀ ሥራ ተሸላሚ ሆነዋል።

ጥያቄ፣ ለሽልማት የበቁት ምን ስላደረጉ ነው?

ወ/ሮ ሐዋ፣ ከዚህ በፊት የአሚባራ ሴት አርብቶ አደሮች በደቦ ካልሆነ በስተቀር ተደራጅተው በማምረት ተግባር ላይ ተሰማርተው ትርፍ የሚያገኙበትና የሚጠቀሙበት ሁኔታ አልነበረም። ብዙዎቹ በባሎቻቸው ላይ ጥገኞች ናቸው። ለሽልማት ያበቃኝ ትልቁ ነገር የነዚህን ሴቶች ኢኮኖሚያዊ አቅም ለማጠናከርና በራሳቸው እንዲተማመኑ ለማድረግ በማህበር ማደራጀቱ ነው።

ጥያቄ፣ ማህበሩን ለመመሥረት ምን ስነሳሳዎ?

ወ/ሮ ሐዋ፣ እኔ ማህበሩን ከማደራጀቱ በፊት ለራሴ ጥሩ እንቅስቃሴ ነበረኝ። ይኸውም ከልማት ጣቢያ ሠራተኞች ስለ ጓሮ አትክልት ልማት ስለደሮ እርባታና ስለተለያዩ የግብርና ኤክስቴንሽን ፓኬጆች ተምራክለሁ። ነገር ግን በአካባቢያ ያሉት ሴቶች ይህ ዕውቀት አልነበራቸውም።

ሠርተውም እየተጠቀሙ አልነበሩም በመሆኑም እነርሱን አደራጅቼ በጋራ ብንቀሳቀስ ጥሩ ውጤት እንደምናገኝ እርግጠኛ ሆንኩኝ። ይህ ሃሳብ በአዕምሮዬ እንዳለ ወደ ደቡብ ብሔር ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል የመሄድ አጋጣሚ አገኘሁ። እዚያ ክልል የኢትዮጵያ አርብቶ አደር ልማት ማሕበር የተሰኘ መንግሥታዊ ያልሆነ ድርጅት ሴቶችን አደራጅቶ ከብቶች እንደሚሰጥ አረጋገጥኩ። ከዚያም ማሕበሩን አነጋግራ 10 ጊደሮችና 4 ወይፊኖች ሰጠኝ። ከዚያም እነዚህን ጊደሮችና ወይፊኖች ይገጠሙ መጥቼ ለሴቶች አከፋፈልኩ።

ጥያቄ፣ ማሕበረን ሰመመሥረት ምን ምን ችግሮች ስጋጠመዎት? እንዴትስ ተወጡ?

ወ/ሮ ሐዋ፣ ሥራውን ለመጀመር ብዙ ችግሮች ደርሰውብኛል። እሷ ሴቶቻችንን ወደ ውጪ አውጥታ ታብላሽብናለች በማለት ተሳልቀው ብኛል። ባለቤቴም ደስተኛ አልነበረም። ለማድረግ ስማቸውን የመዘገብኳቸውም ሴቶች ባሎቻችን ይቆጡናል ብለው ከእኔ ጋር ለመሥራት ዝግጁ አልነበሩም።

በኋላ ላይ ግን የኢትዮጵያ አርብቶ አደር ልማት ማህበር የተባለው ድርጅት የሰጠኝን ጊደሮችና ወይፈኖች ሳከፋፍላቸውና ዓላማዬ የጋራ ልማት መሆኑን ሲረዱ በኔ ላይ የነበራቸው መጥፎ አመለካከት ተቀየረ። በዚህም በማህበር መደራጀት ጥቅም እንዳለው ተገነዘብኩ።

መልመጃ 5

የሚከተሉትን ጥያቄዎች በምንባቡ መሠረት መልሱ።

1. ወ/ሮ ሐዋ ስሕተት ያበቃቸው ሥራዎች ምን ምን ናቸው?
2. ሳለቀ የሥራ ወጤት ትምህርት ክፍተኛ ስለተጠቀሱ ደስመ መሆኑን ወ/ሮ ሐዋ እንዴት እንደገለጹት አስረዱ።
3. መንግሥት ወ/ሮ ሐዋን ለማበረታታትና ሴቶች የሳቸውን ስሕተት እንዴት እንደገለጹት ምን ምን እርምጃዎችን ወሰደ?
4. ወ/ሮ ሐዋን በትሆኑ ስሕተት ምን ስሜት ያሳደርባቸዋል ነበር?

ለላቀ የሥራ ወጤት መሠረቱ በተሰማራን በት የሥራ መስክ የሚኖረን ትጋት ነው።

የምንሰራውን ሥራ ለምን እንደምንሠራው ካወቅን፣ እንዴት ብንሠራው የበለጠ ውጤት እንደምናገኝበት ተመራምረን ከደረስንበት፣ ከሌሎች ተሞክሮ ልምድ ከወሰድን፣ እንዲሁም በመማር እውቀታችንን ካዳበርን የሥራ ወጤታችን ከፍተኛ ይሆናል።

በሌላ በኩል ደግሞ የላቀ የሥራ ወጤት ፅንሰ ሐሳብ በውስጡ የውድድር መንፈስን የያዘ ነው። ከሌሎች ተሸሎ መገኘትን እና በሥራ ወጤት ራስን፣ ቤተሰብን እና ሀገርን መጥቀም መቻልን ያካትታል። ለምሳሌ የወ/ሮ ሐዋን ታሪክ ብናስተውል ትምህርት እና ችሎታቸውን በማዳበር የሌሎችን ልምድ በመካፈል እንዲሁም ተግተው በመሥራት የራሳቸውን ኑሮ ለውጠዋል።

ከዚህም በላይ በአካባቢያቸው የሚኖሩ ሴቶችን በማህበር በማደራጀት ኑሯቸው እንዲሻሻል ማድረግ ችለዋል። እንዲሁም ለላቀ የሥራ ወጤት ክብር መስጠት፣ ለሌሎች ሰዎች ተግባራዊ ክንዎኔዎችና ውጤቶች እውቅና፣ ክብርና አድናቆት መስጠት እንደሚገባ ያመለክታል። ለሰዎች ሥራ ክብር መስጠት ሥልጡን የመሆን ምልክት ብቻ ሳይሆን ውጤታማነት ሰዎች እንዲበረታቱና የበለጠ እንዲሰሩ ያተጋቸዋል። ሰዎች የበለጠ በሠሩ ቁጥር ደግሞ የሀገር እድገት ይፋጠናል።

መልመጃ 6

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. የላቀ የሥራ ወጤት ለማስመዘገብ ምን ማድረግ አለባችሁ?
2. የላቀ የሥራ ወጤት በውስጡ የውድድር መንፈስ እንዴት ይኖረዋል? አብራሩ።

8.3 በራስ መተማመን

8.3.1 በራስ መተማመን ላለቀ የስራ ውጤት ስመብቃት ያለው ወሳኝ ሚና

- በራስ መተማመን ላለቀ የሥራ ውጤት እንዴት ያበቃል?

ባለ ራዕይ የትዳር ጓደኞች፡

አቶ ሙሉዓለም ብርሀኔ በጎጃም ተወለዱ። መደበኛ ትምህርትን እስከ 12ኛ ክፍል ተከታትለዋል። አቶ ሙሉዓለም በ1967 ዓ.ም በወቅቱ በነበረው የዕድገት በሕብረት የዕውቀትና የሥራ ዘመቻም ዘማች ነበሩ። የ12ኛ ክፍል መልቀቂያ ፈተና ወስደው ውጤት አላገኙም።

በዚህ ወቅት በደረሰባቸው ችግር ሳይደናገጡ ባላቸው የዕውቀትና የገንዘብ አቅም መሥራት የሚችሉትን ነገሮች ለይተው ገመገሙ። በዚያን ጊዜ ከቤተሰቦቻቸው የተማሩት የግብርና ሙያ እውቀት ነበራቸው። ይህንን እውቀታቸውን በቀሰሙት የዘመናዊ ትምህርት አዳብረው ቢሰሩ ጥሩ ውጤት እንደሚያመጡ ተገነዘቡ። ገጠር የሚኖሩ ወገኖቻቸውንም ከተለያዩ ጳላቀር አስተሳሰቦች ለማላቀቅና የአመጋገብ ሥርዓታቸውንም ማስቀየር እንደሚችሉ አመኑ።

በወቅቱ በዚህ ውሳኔያቸው የሚያውቋቸው ሰዎች የተማረ ሰው ከተማ ውስጥ የቢሮ ሥራ ይሠራል እንጂ እንዴት ገበሬ ይሆናል ብለው አምተዋቸዋል። አቶ ሙሉዓለም ግን በአቋማቸው ጸንተው የግብርና ሥራቸውን ቀጠሉ። ቆይተው የ12ኛ ክፍል ትምህርታቸውን ካጠናቀቁ በኋላ ገጠር ገብተው ከወላጆቻቸው ጋር የግብርና ሥራ በመሥራት ላይ ከነበሩት ከወ/ሮ ውብዓለም መንግሥት ጋር ትዳር መሠረቱ።

አቶ ሙሉዓለም እና ወ/ሮ ውብዓለም ከመጀመሪያው አቅጣጫቸውን ገምግመው መሥራት በሚችሏቸው ነገሮች ላይ በራሳቸው ተማምነው ስለተነሱ በሥራቸው ውጤታማ ሆኑ።

ለራሳቸው ለቤተሰባቸው እና ለአካባቢያቸው ከዚያም አልፎ ለሀገራቸው እጅግ ጠቃሚ ሥራዎችን በማከናወናቸው የተለያዩ ሽልማቶችን አገኙ።

በተለይም በ1997 ዓ.ም በተደረገው የአረንጓዴው ዘመቻ ሽልማት በሀገር አቀፍ የሦስተኛ ደረጃ ተሸላሚ በመሆን ከኢ.ፌ.ዴ.ሪ ኘሬዚዳንት እጅ ለመሸለም በቅተዋል። አሁንም አቅማቸውን በየጊዜው በማሻሻል የበለጡ ሥራዎችን በመሥራት ላይ ናቸው።

መልመጃ 7

በምንባቡ መሠረት የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡

1. አቶ ሙሉዓለምና ወ/ሮ ውብዓለም በራሳቸው ስመተማመን ያስቻላቸው ምንድነው?
2. አቶ ሙሉዓለም እና ወ/ሮ ውብዓለም ወደ ገጠር የገቡበት ውሳኔ በትክክል የታሰበበት ነበር? እንዴት? ምክንያቱን አብራሩ።

በራስ የመተማመን ባህሪ ስንወለድ በተፈጥሮ ሮአችን ይዘነው የምንወለደው መለያችን አይደለም። ይልቅስ ከተወለድን በኋላ በተለያዩ ምክንያቶች የምናዳብረው ባህሪያችን ነው።

ማንኛውም ሰው ቢሆን ከተወለደ ጊዜ ጀምሮ ከወላጆቹ እና ከአካባቢው ጋር በሚኖረው ግንኙነት እንዲሁም በትምህርት ቤት ውስጥ በሚያገኘው መደበኛ ትምህርት ዕውቀትን ይቀስማል። በዕውቀቱ መሥራት የሚችላቸውና የማይችላቸው ነገሮች ይኖራሉ። አካላዊ ጥንካሬም እንደዚሁ በሕይወት ሂደት ውስጥ እየተለዋወጠ የሚሄድ የአቅማችን አንድ መገለጫ ነው።

ስለዚህ የአንድ ሰው በራስ የመተማመን ስሜት እነዚህን አቅሞች እና ችሎታዎች ለይቶ ከማወቅ የሚመነጭ ነው። ጠንካራ ጎንጎን በማገልበት፣ ደካማ ጎንጎን ደግሞ በማሻሻል በራስ የመተማመን ስሜትን ማሳደግ ይቻላል።

መልመጃ 8

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ፡፡

1. በራስ የመተማመን ባህሪ እንዴት ይዳብራል?
2. በራሱ የሚተማመን ሰው ምን ምን ባህሪዎች አሉት?

8.3.2 የሌሎችን አስተሳሰብና አመለካከት በገልጽነትና በአገባቡ በማስተናገድ የራስን አመለካከትና እምነት በጽናት ማራመድ

- የራስን አመለካከት በጽናት ማራመድ ማለት ምን ማለት ነው?

የሌላውን ሰው አስተሳሰብና አመለካከት በግል ጽኑነት እና በአገባቡ በማስተናገድ የራስን አመለካከት እና እምነት በጽናት ማራመድ በራስ ከመተማመን ስሜት ይመነጫል፡፡ ይህ መሠረታዊ የሆነ ራስን የማወቅ ሂደት በሕይወት ስኬታማነት ውስጥ ወሳኝ ድርሻ አለው፡፡ ለምን ቢባል የብዙ ሰዎች ችግር ያላቸውን አቅም ለይቶ ያለማወቅ ነው፡፡ ማንኛውም ሰው በመደበኛ ትምህርት፣ ከሌሎች ጋር በሚኖረው ግንኙነት ወይም በልምድ ያካበተው የራሱ የሆነ ችሎታ አለው፡፡ ይህንን ፈትሾ ማወቅ ከቻለ በራሱ እንዲተማመን የሚያስችለው አቅም ይኖረዋል፡፡

በራሱ የሚተማመን ሰው ደግሞ ድክመቶቹን እና እጥረቶቹን ለይቶ ስለሚያውቅ እነዚህን ድክመቶች ለማሻሻል ይሠራል፡፡ በራስ በመተማመን ስሜት በመነጨም የበታችነት ስሜት ስለማይሰማው ግልፅ የመሆን ችሎታንም የተገናፀፈ ነው፡፡

በሌላ በኩል የነዚህ ችሎታዎች ድምር ውጤት ሚዛናዊነትን ያስከትላል፡፡ ሚዛናዊነት በራስ መተማመንን ተከትሎ የሚከሰት ጤናማ የግንኙነትና የመደማመጥ ገፅታ ነው፡፡ በራስ መተማመንን ካዳበርን ከሌሎች ጋር ለመደማመጥ

ትልቅ እንቅፋት የሚሆኑብንን የበላይነት እና የበታችነት ስሜቶችን እንዲሁም ትችቶችን የመፍራት ሥጋትን ማስወገድ እንችላለን፡፡ ምክንያቱም የሌላውን ሰው አመለካከት ለማክበር እና የራሳችንን አመለካከትም ለማዳበር የምንችለው በራሳችን የምንተማመን ሰዎች ስንሆን ነው፡፡

የራስን አመለካከት ለመገንባትና በፅናት ለመፈፀምም ሆነ የሌሎችን አመለካከት ለማዳመጥ፣ ሚዛናዊ ሆኖ ለመቀበልና ላለመቀበል በቅድሚያ በራሳችን የምንተማመን ዜጎች መሆን ይኖርብናል፡፡ በራስ የመተማመን ስሜትን ለማዳበር ትምህርት ቁልፍ መሳሪያ ነው፡፡ ትምህርት ዕውቀትን ያስጨብጣል፣ አስተሳሰብን ያገለግላል፣ ራስን ማወቅ ያስችላል፡፡ ራሳችንን ካወቅን በራሳችን እንተማመናለን፡፡ በራሳችን ስንተማመን ሚዛናዊ እንሆናለን፣ ሚዛናዊ ስንሆን ደግሞ ሌሎችን በማዳመጥ መጠቀም እንችላለን፡፡ የሌሎችን

ሰዎች አስተሳሰቦች እና አመለካከቶች በአገባቡ ማድመጥ እና መመዘን ጠቃሚ ሆኖ ከተገኘ አስፈላጊውን ክብር መስጠት እና ተግባር ላይ ማዋል ተገቢ ነው፡፡ በሌላ በኩል የሌሎች ሰዎች አስተሳሰቦች እና አመለካከቶች ትክክል ሆነው ካልተገኙ በጽሞና ስህተት መሆናቸውን ማስረዳት እና ትክክል የሆነውን የራስን አቋም በጽናት ለሌሎች ማስረዳት ዘመናዊና የሠለጠነ ሰው ተግባር ነው፡፡

መልመጃ 9

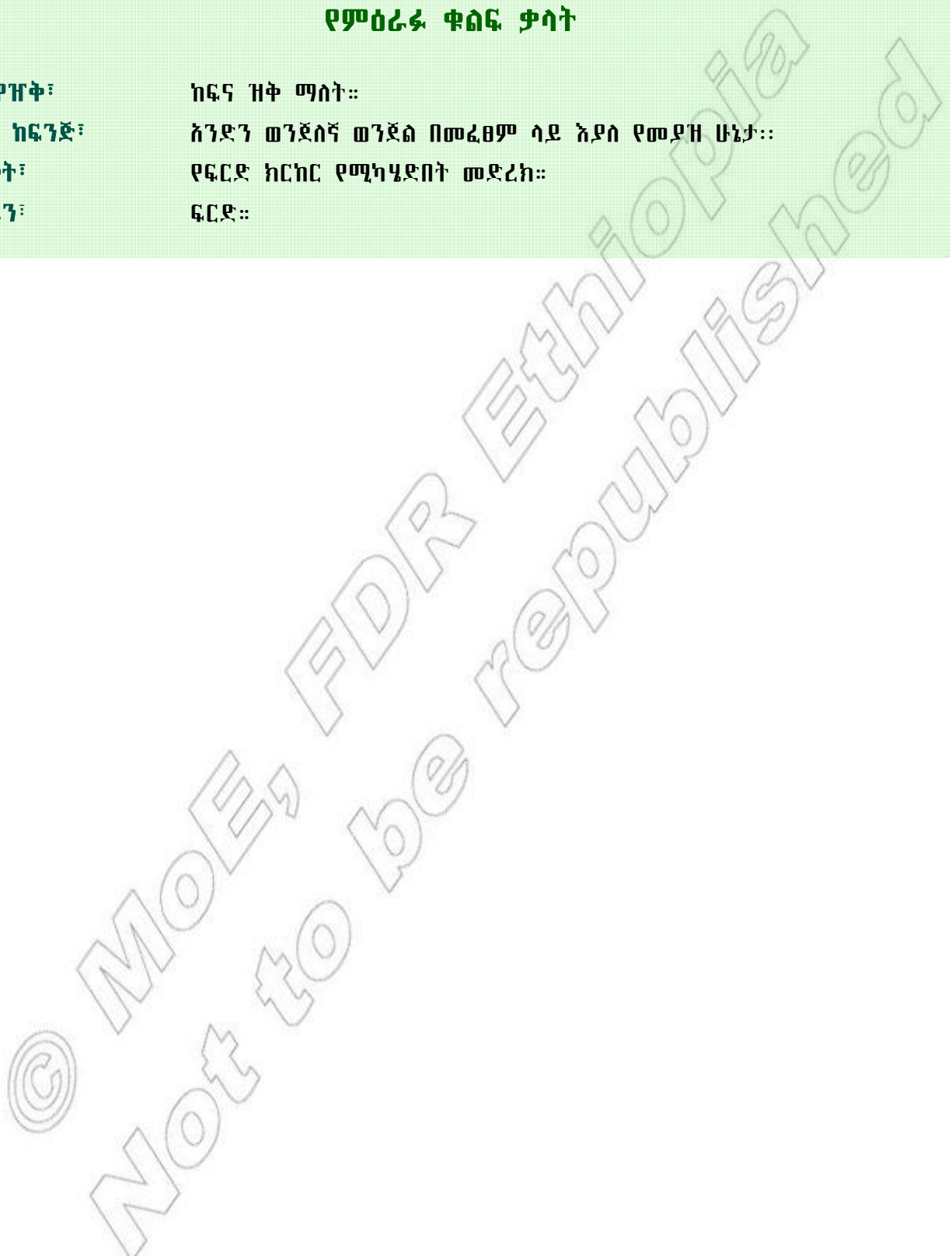
የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ፡፡

1. ከሰዎች ጋር ባለን ግንኙነት ሚዛናዊ ስመሆን የሚያስችሉን ምንድን ነው?
2. አንድ ሰው በራሱ ስመተማመን አቅሙን ማወቅ አስበት የተባለው ስምንድን ነው? ተወያይበት፡፡

የምዕራፉ ቁጥር ቃላት

መዋዠቅ፡	ክፍና ዝቅ ማለት።
እጅ ክፍንጅ፡	አንድን ወንጀለኛ ወንጀል በመፈፀም ላይ እደስ የመደዘ ሁኔታ።
ቶሎት፡	የፍርድ ክርክር የሚካሄድበት መድረክ።
ብደን፡	ፍርድ።

የምዕራፍ የክሰሳ ጥያቄዎች

ቀጥሎ የቀረቡትን የክለሳ ጥያቄዎች በደብተራችሁ ላይ ገልብጣችሁ ሥሩ።

I. የሚከተሉት ዓረፍት ነገሮች ትክክል ከሆኑ «አውነት» ስህተት ከሆኑ «ሀሰት» በማለት መልሱ።

1. የላቀ የሥራ ውጤት በዘር ይወረሳል።
2. ራስን የመቻል ባህል የረዥም ጊዜ ጥረት ውጤት ነው።
3. ጠንካራ ሰው ጥረት ማድረግ ያለበት ሽልማት እስኪያገኝ ድረስ ብቻ ነው።
4. የላቀ የሥራ ውጤት ለማምጣት ትምህርት የሚሰጠው እገዛ አነስተኛ ነው።
5. የሌሎችን ሀሳብ ማስተናገድ የጥገኝነት መገለጫ ነው።

II. በ “ሰ” ሥር የተዘረዘሩትን በ “ሀ” ሥር ካሉት ሥር አዘምዱ።

ሀ

ሰ

1. ጥገኝነትን ማስወገድ፤	ሀ. ለላቀ የሥራ ውጤት የሚተጉ።
2. ጥገኛ አስተሳሰብ፤	ለ. ለላቀ የሥራ ውጤት የሚሰጥ ማበረታቻ።
3. ለሀገር የሚጠቅሙ ዜጎች፤	ሐ. በራስ መተማመንን ያዳብራል።
4. ሽልማት፤	መ. ለላቀ ውጤት መሥራት።
	ሠ. በራስ አቅም መሥራት የሚቻልን ከሌላ ሰው መጠበቅ።

III. ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ የሆነውን መልስ ምረጡ።

1. ራስን መቻል፤
 - ሀ. አካልን በስፖርት ማጠንከር ነው።
 - ለ. ሌሎችን ማዘዝ ነው።
 - ሐ. አቅም የሚችለውን በራስ መሥራት ነው።
 - መ. ሁሉም መልስ ነው።
2. የላቀ የሥራ ውጤት፤
 - ሀ. አንድን ሥራ ሌሎች ሊሠሩት ከሚችሉት አስበልጦ መሥራት ነው።
 - ለ. በተሰማሩበት የሥራ መስክ ረዥም ጊዜ መሥራት ነው።
 - ሐ. በልመናም ሆነ በሥርቆት ወይም በመሥራት ሀብታም ሆኖ መገኘት ነው።
 - መ. ሀ እና ለ መልሶች ናቸው።
3. የጥገኝነት አስተሳሰብ፤
 - ሀ. አብሮን የተወለደና እስክንሞትም አብሮን የሚቀጥል የተፈጥሮ ስጦታ ነው።
 - ለ. ራስን በመቻል ይጎለብታል።
 - ሐ. ለሀገርና ለወገን ቢጎዳም ለግለሰቦች ግን ይጠቅማል።
 - መ. ግለሰብን እና ሀገርን ይጎዳል።

4. ከሌሎች ለመማር ዝግጁ የሆነ ሰው፤

ሀ. ጥገኛ ነው፤

ለ. በራስ የሚተማመን ሰው ነው፤

ሐ. የላቀ የሥራ ውጤት ለማምጣት ከፍተኛ ዕድል አለው፤

መ. ለ እና ሐ መልስ ናቸው።

5. ዕቃዎች በኮንትራባንድ ወደ ሀገር ውስጥ ሲገቡ፤

ሀ. መንግሥት መሠረተ ልማቶችን ለመሥራት እንዲችል ከግብር እና ቀረጥ የሚሰበስበውን ስለሚያጣ የልማት እንቅፋት ነው፤

ለ. የዕቃዎችን ዋጋ ርካሽ ስለሚያደርግ ጠቃሚ ነው፤

ሐ. የጦር መሣሪያዎች እና አደንዛዥ ዕጾች በድብቅ እንዲገቡ ስለሚያደርግ የሕዝቦችን ሰላምና ጤና እንዲቃወስ ምክንያት ይሆናል፤

መ. ከ ለ በስተቀር ሁሉም መልሶች ናቸው።

IV. የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች በትክክል ቃል ወይም ሀረግ መሙላት።

1. ለራስ የሚያስፈልጉ ነገሮችን በራስ አቅም መስራት _____ ነው?
2. የላቀ የሥራ ውጤት ላመጡ ሰዎች የሚደረግ ማበረታቻ _____ ይባላል።

V. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባጭሩ መልስ።

1. ራስ የመቻልን ጥረት በየትኛውም የእድሜ ደረጃ ላይ መጀመር ይቻላል? ለምን?
2. በላቀ የሥራ ውጤታቸው የተሸለሙ ሰዎች ምን ይጠበቅባቸዋል?
3. ኮንትራባንድ በሀገር ኢኮኖሚና ማህበራዊ ሕይወት ላይ የሚያደርሰውን ጉዳት ግለጹ።